

Openingstoespraak gehouden op de Nieuwjaarsreceptie 25 januari 2017 in de Academische Club te Amsterdam door Henk Wesseling.

Geachte dames en heren,

Het is voor het bestuur een eer om u allen welkom te heten op deze Nieuwjaarsreceptie in de Academische Club van de Universiteit van Amsterdam.

Op 9 februari 2008 organiseerden wij in deze zaal onze eerste miniconferentie met als thema 'Andragogische thema's uitgelicht'. De Kring bestond toen precies drie maanden. Daarna heeft de Kring hier al vele activiteiten en ook nieuwjaarsrecepties gehouden, waaraan het bestuur goede herinneringen heeft.

Deze nieuwjaarsreceptie is tegelijk de aftrap voor het tweede lustrum dat wij dit jaar zullen vieren. In de komende maanden zal het bestuur, daarbij bijgestaan door een lustrumcommissie, u op de hoogte brengen van de activiteiten die we aan het eind van het jaar kunnen verwachten. Vanzelfsprekend rekenen wij daarbij ook op uw belangstelling. Op het blog AndragologieNu en de website komt spoedig een oproep om uw specifieke medewerking.

Inmiddels zult u hebben gemerkt dat de Kring floreert als nooit te voren. Laten we hier even op terugkijken.

Het contact met de AUV en de bijdrage van de Kring aan de recente AUV-dag waren naar genoegen. Ons bestuurslid Truus Ophuysen maakte deel uit van de voorbereidingscommissie. Het thema van de bijeenkomst was: geen vernieuwing zonder spanning. Kernvraag was of het inzetten op praktijken die uitnodigen tot het delen van waarden een verstandiger strategie is dan het centraal willen vastleggen en versterken van gedeelde waarden. Paul Dekker van het Sociaal en Cultureel Planbureau gaf de aftrap en daarna werden drie voorbeelden van bottom-up 'initiatieven' verhelderend toegelicht door een aantal alumni. De AUV-dag blijkt steeds meer een ontmoetingsplek voor onze leden om 'over de grenzen' van onze eigen Kring kennis op te doen en alumni te ontmoeten. Sowieso is de samenwerking met de zusterkringen uitstekend. Zowel met de Kringen Psychologie, Sociologie, als met de Kring van Amsterdamse Economen hebben wij succesvolle thema avonden gehouden. Dit zijn laagdrempelige bijeenkomsten die bijdragen aan één van onze doelstellingen een platform, een studiehuis, te organiseren voor alle leden en belangstellenden.

Dankzij bijdragen van het Amsterdams Universiteitsfonds waren wij in staat om enkele innovatieve projecten te starten en te continueren, zoals het programma over 'mental images' in de afgelopen herfst en een Leergang van tien bijeenkomsten met het thema 'Allesomvattende onzekerheid' die wij vanaf 2 maart a.s. aanbieden. Eveneens hebben wij hierdoor de programma's De Kracht van Social Work en de Capita Selecta over het sociaal domein en de sociale zekerheid, kunnen uitvoeren. Verschillende leden hebben hier aan deelgenomen.

Dit jaar zullen wij in de Kring zowel vooruitkijken naar de komende vijf jaar, als terugblikken naar de achter ons liggende opbouwjaren van de Kring. Jaren die voor mij als een film voorbij

zijn getrokken en waarbij ik gaandeweg van de ene verbazing in de andere viel over de mogelijkheden die voorhanden waren. Althans zo beleef ik het persoonlijk, omdat wij oorspronkelijk met een minimale groep zijn begonnen en vanaf scratch zijn gestart. De activiteiten van de actie ‘Andragologen zoeken Andragologen’ leidden geleidelijk aan tot honderden enthousiaste leden van de Kring, en later tot de Vereniging Kring Andragologie. Het zijn vooral de emeriti hoogleraren en docenten geweest die met het aanbieden van nascholing, de stoot tot een gestaag uitbreidend onderwijsaanbod hebben gegeven. Eenmaal begonnen, trok ons initiatief veel publiciteit. Mede door de publicatie in Folia met de kop, dat wij een hoogleraar zochten, werd het bestaan en het streven van de Kring nog breder bekend.

Door deze bekendheid nam ook buiten de UvA en HvA de belangstelling voor de colleges en evenementen toe. Achteraf kunnen we vaststellen dat we landelijk definitief bij maatschappelijke organisaties zijn doorgebroken. Een voorbeeld hiervan is de aan ons gegunde aanbesteding om een tweejarige Leergang uit te voeren bij de toenmalige RABO bank Internationaal in Utrecht. Hierna bleven onze bekendheid en de onderwijsactiviteiten groeien en werd het begrip andragologie aan de vergetelheid ontrukkt. Zoals wij op de allereerste website schreven, werd ‘andragologie en vogue’. Wij hebben dit in toenemende mate en van verschillende zijden ervaren. Het meest tot de verbeelding sprekend is de vraag van jonge bachelor studenten van de FMG, om colleges andragologie. Ook met de Bildung Academie is er vanaf het begin een hechte relatie gelegd teneinde elkaar over en weer te versterken. Dezelfde ontwikkeling zien wij bij de colleges die wij voor het Instituut Interdisciplinaire Studies en het excellence programma ‘Doen en denken, de onderzoekende professional’, van de HvA verzorgen. Wij kunnen constateren dat er een toenemende wetenschappelijk aandacht is voor de denkwereld en de aanpak die Andragologie vanaf haar aantreden in de academische wereld typeerden. De agogische arbeid beoogt steeds bij de cliënt een verandering teweeg te brengen, een verandering die in de ogen van de cliënt, - maar ook in algemene zin - wordt ervaren als een verbetering. Zo schrijft Ten Have dat er tussen de geneeskunde en de andragologie een verregerende analogie bestaat. Bij het andragologisch proces onderscheidt Ten Have vijf momenten. Onmisbaar is het tweede, de fase van ‘de diagnose van de beginsituatie en gewenste eindsituatie’. Deze diagnose steunt, schrijft hij, vooral op kennis van de waarden en normen. Dit is één van de redenen waarom wijsbegeerte, i.c. ethiek en normatieve vraagstukken, als basiswetenschap in elk studieprogramma opgenomen behoort te zijn. Wij zijn dan ook dankbaar dat Hans Achterhuis en Nico Koning inmiddels voor het negende jaar een filosofiereeks aanbieden. Hetzelfde gewicht geeft Ten Have aan de vakken psychologie en sociologie. Daarbij zijn nog twee fundamentele uitgangspunten te noemen. Het interdisciplinaire of multidisciplinaire karakter van de andragologie en de emancipatie gedachte. Het gaat immers om het helpen bij het verbeteren van een niet zo plezierige situatie van de cliënt, gezin, of de groep of de regio, in een meer passende en betere. Bijna vanzelfsprekend zal de toekomstige andragoog in staat moeten zijn om zijn specifieke bekwaamheden in interdisciplinaire teams en in complexe situaties toe te passen.

Dit nu is exact de maatschappelijke vraag die aan ons wordt gesteld door docenten en studenten in het Hoger onderwijs. Alsook door maatschappelijke organisaties. Een recent

voorbeeld dat beantwoordt aan de vraag vanuit een maatschappelijk complexe situatie is onze masterclasses ‘Zelfregie voor organisaties in transitie’ van Gerard Donkers en Nelly Labrie, voor onder meer wethouders en medewerkers van verschillende gemeentelijke diensten, waaronder Werk en Inkomen. Wij stellen vast dat er steeds vaker een beroep op ons wordt gedaan bij vragen van professionals in het sociale domein. Er bestaat grote behoefte om de professionals effectief te helpen bij het handelen in onze toenemend onzekere en complexe maatschappij. Het bestuur heeft zich voorgenomen hierop te blijven ingaan. Dit heeft geleid tot een drietal leergebieden voor onze programma’s:

1. Het kunnen omgaan met de culturele verschillen tussen mensen op basis van ‘mental images’, d.w.z. kennis en inzicht van de wijze waarop individuen en groepen denken en handelen. Geert Hofstede en Huib Wursten hebben dit leerpunt inmiddels programmatisch uitgewerkt.
2. Praktijkgericht innovatief onderzoek, zoals gedoceerd door Cor van Dijkum en de PION groep.
3. Vergroten van de kennis over het bevorderen van krachtige leeromgevingen voor een leven lang leren en leiderschap dat dit streven ondersteunt. Dit is met name het aandachtsgebied van Joseph Kessels.

In de bestuursvergadering van december heeft het bestuur een kleine projectgroep aan het werk gezet om onder leiding van Wilfred Diekmann een Master Andragologie voor te bereiden. Wij verwachten in de herfst de eerste aanzetten hiertoe. Op de volgende Nieuwjaarsbijeenkomst zullen we melden hoever het daarmee staat.

Nieuwe perspectieven op korte termijn al, biedt de uitnodiging van de kortgeleden opgerichte Amsterdam Advanced Graduate School, om een bijdrage te leveren aan een Masterclass The Future of Work. Dit aanbod is bestemd voor professionals, beleidsmedewerkers en managers in het bedrijfsleven en bij de overheid, met vijf jaar werkervaring. Ons aanbod krijgt zo een plaats in het post-initiële onderwijs van de UvA. Tevens bereiden wij ons daarmee voor op de te verwachten groei van het thema: ‘leven lang leren’ en onze bijdrage daaraan.

Zoals valt op te maken uit de memoires van Joop Goudsbloem (die zich in 1952 als 18 jarige eerstejaars student aanmeldde bij Ten Have), waren het vanaf de oprichting van de andragologie juist de studenten met een aantal jaren werkervaring die het hoofdbestanddeel in de studie en dus ook van zijn jaargenoten vormden. Hierdoor hebben andragologen een jarenlange ervaring met deze studenten opgedaan. Dit moet ons dus ook goed afgaan nu wij inzetten op programma’s en leergangen in het perspectief van een leven lang leren.

Graag wil ik de medebestuurleden aan jullie voorstellen, alsmede enkele actieve leden en vrijwilligers; zonder hen allen zouden wij niet de vorderingen hebben gemaakt die we hebben gerealiseerd. Ik heb een alfabetische lijst gemaakt en zou willen vragen op te staan als jouw naam en functie wordt genoemd.

Daarna is het tijd voor een toast op het nieuwe alumni-jaar van de Kring.

Vervolgens zal Merel van Geel, mede oprichter van de Bildung Academie, het doel en de aanpak van de Bildung Academie toelichten en vertellen over de ervaringen met de eerste leergang studenten.